Esimeses on praegu umbes 4500 köidet; teine pole eesti lugejaile küllaldaselt kättesaadav ega sisalda uuemat kirjandust.

Linna avalik (hiljemini linna kesk-) raamatukogu. Hoogsam tegevus raamatukogude alal algab alles 1910-dail aastail. 26. III. 1912. a. kinnitati Eesti Kirjanikkude Seltsi „Noor-Eesti" põhikiri. Seltsi eestseisuse koosolekul 24. IX. 1912 otsustati asutada seltsi juurde „raamatukogude korralduse osakond". Selle osakonna algatusel peeti sama aasta oktoobris „Karskuse Sõbra" ruumides kohalikkude seltside ja ühingute („Taara", „Karskuse Sõber", E. Käsitööliste Selts, Tarvitajate Ühisus, „Edasi", „Eesti Kirjanduse Selts", „Noor-Eesti", puu-, kivi-, metalli- ja kingsepatööliste ametiühingud) tegelaste nõupidamine avaliku raamatukogu asutamise asjas Tartus. Otsustati selleks eriline selts ellu kutsuda. Uus organisatsioon, mille põhikiri kinnitati 10. XII. 1912. a., algas oma tegevust „Jurjevi (Tartu) Rahvaraamatukogu Seltsi" nime all. Juba 25. III. 1913 avas selts „Karskuse Sõbra" ruumes avaliku raamatukogu, mille aluseks said „Karskuse Sõbra" (700 köidet eesti- ja venekeelseid raamatuid) ja puutööliste ametiühingu (220 eestik. raamatut) kogud. Kui mai lõpul samal aastal suleti „Karskuse Sõber" Liivimaa kuberneri korraldusel, omandas Tartu Rahvaraamatukogu Selts oksjonil end. „Karskuse Sõbra" raamatukogu ja paigutas selle Aleksandri uulile nr. 7 (Ed. Kivastiku majja), kus kogu 20. VIII. alates oma tegevust jätkas. 1913. a. lõpuks oli lugejate arv tõusnud 827-ni, neist mehi 92,2% ja naisi 7,8%. Laenude arv ulatus 19 600-ni. 1. I. 1914. a. oli kogus 1654 köidet. 1915. a. viidi kogu üle „Vanemuise" hoonesse ja sealt 1918. a. end. vene raamatukogu ruumidesse Riia uulil 2, kus kogu teotses kuni 1920. aastani. 1920. a. anti kogu linnale üle ja avati 5. II. 1921. a. Jaani uulil 14 tarvitajaile „Tartu linna avaliku raamatukogu" nime all. Üleantud kogus osutus lugemiskõlvuliseks ainult 1730 köidet. — Raamatukogu juures avati ka linna I lugemislaud. II lugemislaud avati samal aastal „Ugaunia" ruumes ja III — jaanuaris 1923. a. Jaama uulil 22. Ruumide kitsuse pärast kolis kogu augustis 1922 ümber endistesse Eesti Rahva Muuseumi ruumidesse, kus ta praegugi asub. Haruraamatukogu avati 1. IX. 1926. a. Tähe uulil nr. 66 kino „Ideali" hoones, kuhu siis ka H lugemislaud „Ugauniast" üle toodi [1]).

Vaatleme lähemalt linna-raamatukogu tegevust viimaseil aastail. Raamatute arvu kasvamise kohta aa. 1921—1926 annab ülevaate järgmine tabel:

Linna keskraamatukogu arvuline koosseis.
Nombre des livres de la Bibliothèque municipale centrale.

Aasta Année	Juurde hangitud (ostu ja annetuste teel) Acquis (par achats et donations)	Köidete üldarv Nombre total des volumes
1921	1040	2 770
1922	4804	7 574
1923	3855	11 429
1924	3761	15 290
1925	687	15 977
1926	2433	16 627 [2])

1) 1. IX. 1927 haruraamatukogu ja II lugemislaud üle viidud Pihkva uul. nr. 10.
2) I harukogusse anti üle viimase asutamise puhul 1783 köidet.

Tartu, lk. 680